

YÜKSEKÖĞRETİMDE KALİTE

HASAN BASRİ DAYIOĞLU

MALİ H. UZMANI

KALİTE YÖNETİMİ VE SİSTEMİ

Giriş

Kurumsal kaliteye ulaşma, günümüzün öncelikli amaçları arasındadır. Bu da kaliteyi bir bütün olarak ele alarak kurumsal her unsuru içine alan politikalar, düzenlemeler ve uygulamalar geliştirmeyi, bunları yazılı dokümanlara dönüştürmeyi, kurumsal değerlendirme ve denetimi yazılanlara göre gerçekleştirmeyi gerektirmektedir. Çalışmada kalite ve kalite yönetimi yaklaşımları ile ISO 9001 Kalite Yönetimi Standardının gelişimi, bu çerçevede gerekli dokümantasyon ve belge yönetimi uygulamalarının ortaya konulması amaçlanmıştır. ISO 9001 çerçevesinde kurumsal bilgi; iletişime, iş süreçlerinin yönetimine yardımcı bir araç, geriye dönük uygulamalara ışık tutan, karar verme sürecini destekleyen bir kaynaktır. Sistemin denetimi ve değerlendirilmesi yine kurumsal bilgi kaynağı olan belgeler üzerinden gerçekleştirilmektedir. Çalışmamızda ortaya konulan veriler, modern işletmeler için vazgeçilmez öneme sahip kalite yönetimi modellerinde belge yönetimi uygulamalarının ağırlığını ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir.

Kalite

Kalite sözcüğü Latince Qualitas kökenli bir terimden gelmekte olup, Fransızcaya qualité olarak yerleşmiş ve Fransızcadan Türkçeye kalite olarak geçmiştir. Kalitenin sözcük anlamı niteliklerdir. Avrupa Kalite Kontrol Birliği'ne (EQQC) göre Kalite Kavramı; bir mal veya hizmetin belirli bir ihtiyacı karşılayabilmesi için yeterliklerini ortaya koyan özelliklerin bütünüdür. Bu özelliklerin bazıları dayanıklılık, şekil, boyut, biçim, ömür, kimyasal ve fiziksel özellikler, güvenilirliktir. Bazı kalite tanımları ise kullanıcı tabanlıdır. Bu tanımlar, kalitenin kullanıcının bakış açısına, algılamasına bağlı olduğunu ifade eder.

Kalite ihtiyaçlarının karşılaması olarak algılanır. Bir diğer açıdan ise kalite, gelişmeye müsait her şey demektir. Geliştirilmeye müsait şeylerin başında insan gelmektedir. Kalite, nasıl tanımlanırsa

tanımlansın kalite ve müşteri tatmini sadece müşterinin kendisine sunulan ürün ve hizmetlerinden nasıl algıladıklarına göre belirlenir. Kalite kavramı, genel hatları ile iki şekilde özetlenebilir: Birincisi, şartnamelere uygunluk, ikincisi ise isteklerin karşılanmasıdır.

Kalite Yönetimi

Kalite yönetimi bir kuruluşun, ürünün veya hizmetin tutarlı olmasını sağlar. Dört ana bileşeni vardır: kalite planlama, kalite güvencesi, kalite kontrolü ve kalite iyileştirme. Kalite yönetimi sadece ürün ve hizmet kalitesine değil, aynı zamanda bunu başarmanın yollarına da odaklanır. Bu nedenle kalite yönetimi, daha tutarlı kalite elde etmek için ürünlerin yanı sıra kalite güvencesi ve süreçlerin kontrolünü sağlar.

Kalite Yönetim Sistemi bütün kuruluşlara, hiçbir ayırım gözetilmeksizin uygulanabilen bir yönetim sistemidir. Kuruluşun müşteri ihtiyaç ve beklentilerini belirleme, tanımlama ve karşılamada, uluslararası alanda kabul görmüş bir yönetim biçimidir. Kuruluşun tüm faaliyetlerini yansıtır. Kuruluş ile birlikte gelişerek değişen ihtiyaçlara cevap verir. Etkin bir Kalite Yönetim Sisteminin şartlarını ortaya koyar. Sisteminin amacı, hata ve kusurları azaltmak, ortadan kaldırmak ve daha da önemlisi önlemektir. Buradaki temel düşünce, etkin bir kalite yönetim sistemi oluşturulması ve uygulanması halinde, ihtiyaçları karşılayacak kaliteli ürün ve hizmetler üretmedir.

Kalite Yönetimi uygulamalarıyla kurum ve kuruluşların verimlilik ve etkinliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşımda bir işletmenin veya kurumun çeşitli bölümlerinin kalitenin oluşturulması, yaşatılması ve geliştirilmesi amacıyla harcadıkları çabaların birleştirilip eşgüdümü sağlanır.

Kalite Yönetim Sistemi

Kalite sistemi kavramı, standartlarının temelini oluşturur. Bazı kuruluşların, kusurları izlemek, müşteri şikayetlerini veya ürün getirilerini kontrol etmek için birtakım yöntemleri bulunabilir; fakat

bu bir kalite sisteminin var olduğu anlamına gelmez. Bir Kalite Sistemi, kalite amaçlarının firma içinde her seviyede anlaşıldığını ve gerçekleştirildiğini belirten bir yapıyı (insanlar, prosedürler, prosesler ve kaynaklar olarak) ifade eder. Bu kalite sistemi, firmanın oluşturmak istediği standart ile uyumlu olmalı ve firmanın özel karakteristiklerini göz önüne almalıdır.

Kalite planlaması, sorunlar için geliştirilen çözümleri faaliyetlere yansıtmak için oluşturulan bir adım olarak düşünülmeli ve ortaya çıkan çözümler kurum kültürüne dönüştürülmelidir. Aynı zamanda bu süreç içerisinde sürekli iyileştirme anlayışı ön planda tutulmalıdır.

Kalite yönetim sistemi oluşturmak için ilk yapılması gereken planlamadır. Planlama yapılırken; Hedef kitle kimler? Hedef kitle ve çalışanların istek ve beklentileri neler? İstekleri ve beklentileri karşılayabilmek için nasıl bir sistem tasarlaması gerekir? Kalite politikaları, hedef ve amaçlar neler? En az maliyet ile en iyisini ortaya koymak için neler yapılmalı? Süreç içerisindeki adımların planlaması nasıl olacak? gibi soruların cevaplarına yer verilmelidir.

Kalite Güvencesi

Kalite güvencesi, beklentilerini tam olarak karşılayacak kalitede ürün veya hizmetlerin üretilmesini sağlamaya yönelik olarak gerçekleştirilen planlı faaliyetler bütünüdür. Kalite güvence uygulamaları, ürün veya hizmetlerde sapmaların nedenini belirlemek ve süreç için bir standart oluşturmayı sağlamak üzere kullanılır. Bu uygulamalar ile kuruluş içerisindeki tüm süreçler bütün olarak ele alınır ve kalitenin sürekliliği ve iyileştirilmesi sağlanır.

Kalite yönetim sistemleri, bir kuruluş içerisinde hedeflenen kalitenin gerçekleşmesi için planlı ve stratejik bir şekilde sürdürülen faaliyetler olarak tanımlanabilir. Kalite sürekli iyileştirme olarak da özetlenebilir. Sistemin sağlıklı şekilde işlemesini ve her an rapor oluşturabilmeyi sağlar. Kalite yönetim sistemi, beklentileri aşmayı ve kurumun tüm bileşenleriyle koordineli çalışmayı

hedeflemektedir. Talepleri doğrultusunda şekillenen ve gelişen, kaliteye öncelik verilecek şekilde oluşturulan aynı zamanda yönetimin de kalitesini ve verimliliğini artırmayı amaçlayan sistemlerdir.

YÜKSEK ÖĞRETİMDE KALİTE GÜVENCESİ

Kalite yönetimi; amaç-hedef, performans, izleme-değerlendirme gibi süreçleri içerisine alan, geniş kapsamlı ve kendine özgü felsefi yaklaşımları olan bir modern yönetim anlayışı olarak tasvir edilmektedir. Kalite uyulması gereken standartları ve bu standartlara uygulamak için gerekli olan ilke ve yöntemleri kapsamaktadır. Kavramsal olarak kalite birtakım değerleri içermekte olup, yükseköğretim kurumları ve diğer kurumlar, paydaşlarının hangi özelliklerde çıktı beklediğinin standardını tespit etmesi gerekmektedir.

Yükseköğretim Kalite Kurulu

Uzun yıllar ülkemizin gündeminde olan bağımsız Kalite Kurulu kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır. Kalite Kurulu; yükseköğretim kurumlarının, Ülkemizin ve Yükseköğretim Kurulu'nun hedefleri ve öncelikleri doğrultusunda eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve yönetim politikalarını planlama ve uygulama süreçlerine bakarak, bu süreçlerin çıktılarını değerlendirmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin kalite düzeylerine ilişkin ulusal ve uluslararası kalite standartlarına göre değerlendirmeler yapan, iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçlerini yürüten Yükseköğretim Kalite Kurulu idari ve mali özerkliğe sahip ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Değerlendirmenin ana amacı, öğrenciye karmaşık ve sürekli gelişen dünyada ayakta durmalarını ve hızlı değişime uyum sağlayacak bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmaktır. Bu

yetkinliklerin etik değerlerle dengelenmesi önemlidir. Yükseköğretim Kalite Kurulunun amacı yükseköğretim kurumlarımızın öğrencilerine, alan bilgisinin yanında; dijital yetkinlik, karmaşık problem çözme, iletişim becerisi, analitik düşünme ve etik gibi evrensel yetkinlikleri kazandırmalarını sağlamaktır. Ayrıca yükseköğretim kurumlarımızın Ar-Ge sayılarını nitelikli bir şekilde artırması ve bilişim destekli yönetim sistemleri oluşturmaları için teşvik etmektir.

Yükseköğretim Kurumu Kalite Komisyonu

Yükseköğretim kurumları, kendi kurumlarında kalite güvencesi çalışmalarının yürütülmesi amacıyla Yükseköğretim Kurumu Kalite Komisyonunu oluşturur. Komisyonun başkanlığını, ilgili yükseköğretim kurumunun rektörü, rektörün bulunmadığı zamanlarda ise rektörün görevlendireceği rektör yardımcısı yapar.

Komisyon üyeleri, aynı fakülte, enstitü, yüksekokul, meslek yüksekokulunu temsilen birden fazla olmamak ve farklı bilim alanlarından olmak üzere yükseköğretim kurumu senatolarınca, senatosu bulunmayan yükseköğretim kurumlarında yönetim kurullarınca belirlenen üyelere oluşur. Komisyon üyeleri arasında yükseköğretim kurumu genel sekreteri, öğrenci temsilcisi ile kamu yükseköğretim kurumlarında strateji geliştirme daire başkanı ve vakıf yükseköğretim kurumlarında ilgili süreçlerden sorumlu birim yöneticisi de bulunur. Üye sayısı, senato tarafından belirlenen üyelerin iki yıldan az olmamak şartıyla üyelik süreleri ile komisyonun çalışma usul ve esasları üniversite senatolarınca, senatosu bulunmayan yükseköğretim kurumlarında yönetim kurullarınca belirlenir ve yükseköğretim kurumunun internet sayfasında kamuoyu ile paylaşılır. Komisyon üyesi öğrenci temsilcisi, üniversite senatoları tarafından belirlenecek ilke ve esaslar dâhilinde belirlenir ve görev süresi bir yıldır.

Komisyonun büro ve personel destek hizmetleri, ilgili yükseköğretim kurumunun strateji geliştirme daire başkanlığı veya ilgili birimi tarafından yürütülür.

Yükseköğretim Kalite Komisyonunun Görevleri

Kurumun stratejik planı ve hedefleri doğrultusunda ve Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, eğitim-öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetleri ile idarî hizmetlerinin değerlendirilmesi, izlenmesi ve kalitesinin geliştirilmesi amacıyla ilgili kurumun iç ve dış kalite güvence sistemini kurmak, kuruma özgü anahtar performans göstergelerini tespit etmek, program değerlendirmesi yapmak ve bu kapsamdaki çalışmaları senatoya; senato bulunmayan kurumlarda ise yönetim kuruluna sunmak,

İç değerlendirme çalışmalarını planlamak, yürütmek ve kurumsal değerlendirme ve iyileştirme çalışmalarının sonuçlarını içeren yıllık kurum iç değerlendirme raporunu hazırlayarak senatoya; senato bulunmayan kurumlarda ise yönetim kuruluna sunmak ve onaylanan yıllık kurum iç değerlendirme raporunu kurumun resmi internet sayfasından kolay erişilebilir şekilde kamuoyu ile paylaşmak, Değerlendirme süreçleri için gerekli hazırlıkları yapmak, süreçle ilgili iç ve dış paydaşları bilgilendirmek, Kurulun değerlendirme süreçleri sırasındaki çalışmalarına destek vermektir.

Kurum İç Değerlendirme Süreci ve Takvimi

Yükseköğretim kurumları, iç değerlendirme süreçlerini stratejik plan, yıllık performans programı ve faaliyet raporu ile bütünleşik yapıda, bu raporları hazırlama yükümlülüğü bulunmayan vakıf yükseköğretim kurumları ise vizyon, misyon ve stratejik hedefleri ve kalite güvence sistemleriyle bütünleşik olarak; eğitim-öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetlerini ve bunları destekleyen idarî hizmetlerin tümünü içine alacak şekilde yürütür.

Yükseköğretim kurumları, iç değerlendirme çalışmalarını içeren kurum iç değerlendirme raporlarını her yıl Ocak-Mart aylarında Kurul tarafından oluşturulan web tabanlı sisteme yükler. Kurum iç değerlendirme raporları ilgili yükseköğretim kurumunun ve Kurulun resmi internet sayfasından yayımlanır.

Kurum İç Değerlendirme Raporlarının Kapsamı

Yükseköğretim Kurumları, iç değerlendirme raporlarını periyodik olarak her yıl hazırlar ve iç kalite güvence sistemindeki iyileştirmelere yıllık raporda yer verir. Yükseköğretim Kurumunun iç değerlendirme raporunda, kurumdaki kalite güvencesi süreçlerinin nasıl tanımlandığı ve işletildiği, öğretim programlarında hedeflenen yeterliliklere ulaşıldığının nasıl güvence altına alındığı, performans göstergelerinin nasıl izlendiği ve sürekli iyileştirme çevrimlerinin nasıl kapatıldığına dair açıklamaların bulunması ve bu bilgilerin kanıtlarla desteklenmesi gerekir.

Bir yükseköğretim kurumunda eğitim-öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetleri ile idari hizmetlerini kapsayacak şekilde hazırlanacak iç değerlendirme raporu; Yükseköğretimin ulusal strateji ve hedefleri ışığında belirlediği ve kurumun misyonu, vizyonu ve stratejik hedefleri ile uyumlu kalite politikasını, izlediği yöntem ve süreçlerini, Kurumun misyon ve hedeflerine ulaşabilmek için uyguladığı yönetsel/organizasyonel süreçleri ve faaliyetlerini, Kurumun misyon ve hedeflerine ulaştığından emin olmak üzere akademik ve idari birimlerin anahtar performans göstergeleri ile ölçülebilir nitelikteki hedeflerini değerlendirdiği ve bunların periyodik olarak gözden geçirilmesini içeren iç kalite güvence sistemini, Önceki değerlendirme süreçlerinde ortaya çıkan ve iyileştirmeye ihtiyaç duyulan alanlarla ilgili iyileştirme faaliyetlerini kapsar.

Kurumsal Dış Değerlendirme Programı

Kurumsal Dış Değerlendirme Programı, Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve yönetim sistemi süreçlerinin Kurumsal Dış Değerlendirme Ölçütleri kapsamında değerlendirilmesini amaçlayan bir programdır. Yükseköğretim kurumlarının beş yılda en az bir defa Kurumsal Dış Değerlendirme Programına dâhil olmaları gerekmektedir.

Kurumsal Dış Değerlendirme Programına esas olmak üzere her yıl yükseköğretim kurumları tarafından Kurum İç Değerlendirme Raporları (KİDR) hazırlanmaktadır. Program kapsamına dâhil edilen yükseköğretim kurumları belirlendikten sonra, değerlendirme sürecini yürütecek olan değerlendirme takımı değerlendirici havuzundan seçilerek görevlendirilir. Program kapsamında değerlendirme takımı tarafından, değerlendirilecek kuruma iki ziyaret gerçekleştirilmektedir. Bunlar; ön ziyaret ve saha ziyaretidir. Ziyaretlerin sonrasında değerlendirme takımı tarafından hazırlanan Kurumsal Geri Bildirim Raporu YÖKAK tarafından kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Kurumsal dış değerlendirme programı kapsamında değerlendirilen yükseköğretim kurumları, değerlendirme yılını izleyen en erken ikinci yıl Kurul tarafından izleme programına dahil edilir.

Kurumsal İç Değerlendirme Raporu

Kurumsal İç Değerlendirme Raporu'nun amacı, kurumun kendi güçlü ve gelişmeye açık yönlerini tanımasına ve iyileştirme süreçlerine katkı sağlamaktır. Kuruma ait Kurumsal İç Değerlendirme Raporu, kurumun öz değerlendirme çalışmalarının en önemli çıktısıdır. Olgunluk düzeyi yüksek bir Kurumsal İç Değerlendirme Raporu ancak yıl içerisinde iç kalite güvencesi sistemi ve iç değerlendirme çalışmalarının etkin ve etkili gerçekleştirilmesi ile mümkündür.

Raporun hazırlık süreci, Kurumun Kurumsal Dış Değerlendirme Programı, Kurumsal Akreditasyon Programı ve İzleme Programı süreçlerinden en üst düzeyde fayda görmesini sağlayan önemli fırsatlardan biridir. Kurumsal İç Değerlendirme Raporu, paydaşlarla iletişim ve iş birliği, öz değerlendirme çalışmaları ve kalite güvencesi kültürünün yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesi amacıyla kullanılmalıdır.

Raporun hazırlanma sürecinin kuruma katkısının arttırılması amacıyla çalışmalarda kapsayıcılık ve katılımcılığın sağlanması, bürokratik veri yönetiminden daha ziyade süreç yönetimi

yaklaşımının benimsenmesi, kalite komisyonu çalışmalarında şeffaflığın sağlanması ve sürekli eğitim çalışmalarıyla desteklenmesi beklenmektedir.

Yükseköğretim Kalite Kurulunun kurumsal değerlendirme süreçleri, bütüncül bir bakış açısıyla; Liderlik, Yönetim ve Kalite, Eğitim ve Öğretim, Araştırma ve Geliştirme ve Toplumsal Katkı başlıkları altında toplam 14 ölçüt ve 46 alt ölçüt ile gerçekleştirilmektedir. Değerlendirme süreçlerinde kullanılan temel araç Yükseköğretim Kalite Kurulu Dereceli Değerlendirme Anahtarı'dır. Yükseköğretim Kalite Kurulu Dereceli Değerlendirme Anahtarı yükseköğretim kurumlarının iç değerlendirme çalışmaları ve kurum iç değerlendirme raporu yazımında ve aynı zamanda dış değerlendirme süreçlerinde de kullanılan rubrik tarzında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır.

Kurumsal değerlendirme ya da karar verme süreçlerinde açıklık, nesnellik, anlaşılabilirlik, tutarlık ve şeffaflığını arttırmak amacıyla geliştirilmiştir. Yükseköğretim Kalite Kurulu Dereceli Değerlendirme Anahtarı'nda her bir alt ölçüt için kalite güvencesi süreç ya da mekanizmaları; planlama, uygulama, kontrol etme ve önlem alma (PUKÖ) basamaklarının olgunluk düzeyleri dikkate alınarak tanımlanmış olup, 1-5 arasındaki bir ölçekle derecelendirilmiştir. Bu anahtarla olgunluk düzeyi belirlenen alt ölçütler, ilgili ölçütlerin karşılanma düzeyini ortaya koymaktadır.

DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON

Dış Değerlendirme Süreçleri

Yükseköğretim kurumları ilk mezun verdikleri eğitim ve öğretim yılını izleyen en geç beşinci yıl içerisinde kurumsal dış değerlendirme programı kapsamında değerlendirilir. Yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirme takvimi Kurul tarafından hazırlanır ve ilân edilir.

Kurumsal dış değerlendirme programı, Kurul tarafından görevlendirilen dış değerlendiriciler aracılığıyla, kurumun iç değerlendirme raporu üzerinden ön değerlendirmesi, saha ziyareti ve kurumsal geri bildirim raporunun hazırlanması aşamalarından oluşan değerlendirme sürecini kapsar.

Dış değerlendiriciler; dış değerlendirici başvurusu bulunan yükseköğretim kurumlarındaki akademik ve idari personel, öğrenciler ve sektör temsilcileri arasından Kurul tarafından seçilir. Yükseköğretim kurumunun kurumsal dış değerlendirmesi, Kurul tarafından belirlenen kurumsal dış değerlendirmeye ilişkin usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.

Akreditasyon

Kurumsal dış değerlendirme programı kapsamında değerlendirilen yükseköğretim kurumları, değerlendirme yılını izleyen en erken ikinci yıl Kurul tarafından izleme programına dahil edilir. Kurumsal dış değerlendirme programı kapsamında değerlendirmesi gerçekleştirilen yükseköğretim kurumları bu değerlendirmeyi izleyen en geç beşinci yıl Kurul tarafından yürütülen Kurumsal Akreditasyon Programına başvuru yaparlar. İzleme programı kapsamında değerlendirmesi gerçekleştirilmeyen yükseköğretim kurumları kurumsal akreditasyon programına başvuramaz.

Kurumsal akreditasyon programı kapsamına alınacak yükseköğretim kurumları, ilgili yılda başvuruları bulunanlar arasından Kurul tarafından seçilir. Kurumsal dış değerlendirme programı kapsamında değerlendirilen yükseköğretim kurumlarından, değerlendirmeyi izleyen beş yıl içerisinde kurumsal akreditasyon programına başvuru yapmayanlar Kurul tarafından doğrudan kurumsal akreditasyon programına dahil edilir.

Kurumsal akreditasyon programı, Kurul tarafından görevlendirilen dış değerlendiriciler aracılığıyla, kurumun iç değerlendirme raporu üzerinden ön değerlendirmesi, saha ziyareti, kurumsal akreditasyon raporunun hazırlanması ve Kurul tarafından

akreditasyon kararının verilmesi aşamalarından oluşan değerlendirme sürecini kapsar. Kurumsal akreditasyon programına ilişkin değerlendirme ölçütleri ve esasları Kurul tarafından belirlenir.

Kurumsal akreditasyon programı kapsamında değerlendirilen yükseköğretim kurumlarına yönelik akreditasyon kararı; beş yıl süreyle tam akreditasyon, iki yıl süreyle koşullu akreditasyon ve akreditasyonun reddi kararı olarak Kurul tarafından belirlenen ölçütler kapsamında değerlendirme takımı tarafından hazırlanan kurumsal akreditasyon raporu dikkate alınarak Kurul tarafından verilir.

Kurumsal akreditasyon programı kapsamında akreditasyonun reddi kararı verilen yükseköğretim kurumları bu kararı izleyen en erken iki yıl sonra tekrar kurumsal akreditasyon programına başvuru yapar. Kurumsal akreditasyon programı kapsamında değerlendirmesi gerçekleştirilen kurumlar kurumsal dış değerlendirme programından muaf olurlar.

Kurumsal akreditasyon programı kapsamında iki yıl süreyle koşullu akreditasyon alan yükseköğretim kurumlarına bu iki yılın sonunda ara değerlendirme gerçekleştirilir. Ara değerlendirme neticesinde kurumsal akreditasyon raporunda yer alan gelişmeye açık yanları iyileştiren kurumlara tam akreditasyon kararı verilir. Aksi durumda akreditasyonun reddi kararı verilir. Beş yıl süreyle tam akreditasyon alan yükseköğretim kurumlarına akreditasyonu izleyen en erken ikinci yılda ara değerlendirme gerçekleştirilir. Ara değerlendirme neticesinde tam akreditasyon koşullarını sürdüremeyen yükseköğretim kurumları için akreditasyonun reddi kararı verilir.

Kurumsal akreditasyon programına ilişkin beş yıl süreyle tam akreditasyon ve iki yıl süreyle koşullu akreditasyon kararları YKS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yayımlanmak üzere Yükseköğretim Kuruluna gönderilir.

Değerlendirme raporları

Kurumsal dış değerlendirme programına dâhil olan her yükseköğretim kurumu için, değerlendirme sürecinin sonunda Kurul tarafından görevlendirilen dış değerlendirciler tarafından bir kurumsal geri bildirim raporu hazırlanır. Yükseköğretim kurumu için hazırlanan kurumsal geri bildirim raporu; kurumda yürütülen eğitim-öğretim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri, varsa bölgesel/ulusal ölçekte öne çıkan toplumsal katkı faaliyetleri ile kurumun idari hizmetlerinin ve kurumsal karar alma süreçlerindeki kalite güvencesi sistemi ile kurumun güçlü ve iyileşmeye açık alanlarını kapsar.

Kurumsal akreditasyon programına dahil olan her yükseköğretim kurumu için değerlendirme süreci sonunda Kurul tarafından görevlendirilen dış değerlendirciler tarafından bir kurumsal akreditasyon raporu hazırlanır. Yükseköğretim kurumu için hazırlanan kurumsal akreditasyon raporu; kurumda yürütülen eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri, bölgesel/ulusal ölçekte öne çıkan toplumsal katkı faaliyetleri ile kurumun idari hizmetlerinin ve kurumsal karar alma süreçlerindeki kalite güvencesi sistemi ile kurumun güçlü ve gelişmeye açık alanlarını kapsar.

İzleme programına dahil olan her yükseköğretim kurumu için değerlendirme süreci sonunda Kurul tarafından görevlendirilen dış değerlendirciler tarafından bir izleme raporu hazırlanır. Yükseköğretim kurumu için hazırlanan izleme raporu; ilgili yükseköğretim kurumu için hazırlanan kurumsal geri bildirim raporu dikkate alınarak, yükseköğretim kurumunun kalite gelişim sürecini kapsar. Ara değerlendirmeye dahil olan her yükseköğretim kurumu için değerlendirme süreci sonunda Kurul tarafından görevlendirilen dış değerlendirciler tarafından bir ara değerlendirme raporu hazırlanır. Yükseköğretim kurumu için hazırlanan ara değerlendirme raporu; ilgili yükseköğretim kurumu için hazırlanan kurumsal akreditasyon raporu dikkate alınarak, yükseköğretim kurumunun kalite gelişim sürecini kapsar.

Değerlendirme süreçlerine ilişkin raporların içerik ve şablonları Kurul tarafından belirlenir.

Kurumsal Akreditasyon Programı

Kurumsal Akreditasyon Programı yükseköğretim kurumlarındaki kalite güvencesi, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi süreçlerinin “planlama, uygulama, kontrol etme ve önlem alma” döngüsü Kurumsal Akreditasyon Programı samında değerlendirilmesini sağlayan bir dış değerlendirme yöntemidir.

Kurumsal Akreditasyon Programı Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından oluşturulan değerlendirme takımları tarafından Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri ile Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kılavuzu Kurumsal Akreditasyon Programı samında yürütülmektedir.

Her yıl Kurumsal Akreditasyon Programı ’a dâhil edilecek yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından belirlenmekte ve belirlenen bu yükseköğretim kurumlarının yapısına uygun olarak değerlendirme takımları oluşturulmaktadır. Söz konusu değerlendirme takımları tarafından ilgili yükseköğretim kurumlarına iki ziyaret gerçekleştirilmektedir.

Bu ziyaretleri neticesinde değerlendirme takımları tarafından Kurumsal Akreditasyon Raporları hazırlanmakta ve bu raporlar göz önünde bulundurularak Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından akreditasyona ilişkin karar verilmektedir.

Program Akreditasyonu

Program Akreditasyonu; bir akreditasyon kuruluşu tarafından belirli bir alanda önceden belirlenmiş, akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen değerlendirme ve dış kalite güvence sürecini ifade etmektedir.

Türkiye’de akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirme ve tanınma faaliyetlerinden Yükseköğretim Kalite Kurulu sorumludur. Ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının tanınması süreci Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından belirlenen ilke ve ölçütler kapsamında yürütülmektedir.

2016 yılından itibaren YKS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda (Eski adıyla ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu) Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yetkilendirilen veya tanınan akreditasyon kuruluşlarının akredite ettiği program bilgileri yer almaktadır.

KAYNAKÇA

Gencel, U., 2001. Yükseköğretim Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi ve Akreditasyon, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:3, 180 ss

Kalaycı, N., 2008. Yükseköğretimde Uygulanan Toplam Kalite Yönetimi Sürecinde Göz ardı Edilen Unsurlardan” TKY Merkezi” ve “Eğitim Programları”. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:6 Sayı:2

KSÜ,2018. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Kurum İç Değerlendirme Raporu

Şimşek,H. (2015) *Toplam Kalite Yönetimi. Ankara*

Top S. (2019) Toplam Kalite Yönetimi Bağlamında Sürekli İyileştirme Anlayışı. İstanbul

TSE, 2015. Kalite Yönetim Sistemleri-Temel Esaslar, Terimler ve Tarifler, TSE Standart Hazırlama Merkezi Başkanlığı, Ankara

TÜSSİDE,2022 Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Yılmaz, M. (2003). Kalite Yönetim Sistemlerinin Evrimi ve Toplam Kalite Yönetiminin Banknot Matbaası Genel Müdürlüğüne Uygulanabilirliği. Ankara.

İnternet Kaynakları

<https://www.enqa.eu/about-enqa/> Erişim Tarihi: 06.04.2021

<https://www.tse.org.tr/IcerikDetay?ID=2> Erişim Tarihi: 07.04.2021

<https://www.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi: 07.04.2021

<https://www.yokak.gov.tr/hakkinda> 10.05.2021

<https://tusside.tubitak.gov.tr/tr/yetkinliklerimiz/kurumsal-sistem-yapilandirma/Kalite-Yonetimi> Erişim Tarihi: 07.11.2022

<https://www.qualio.com/blog/the-9-core-elements-of-a-quality-management-system> Erişim Tarihi: 07.11.2022